

Izšla vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Stefan Godina. — Lastnik konsorcijska lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot.; oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Malo oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerati oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerati oddelček se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Mirovna konferenca.

Svet četvorice in petorice.

PARIZ, 11. Včeraj ni imel seje niti svet četvorice načelnikov vlad niti svet petorice ministrov zunanjih stvari. Četvorica načelnikov vlad se snide jutri, da popolni besedilo odgovora na novi dve not, ki ju je grof Brockdorff-Rantzau snodi dopisal Clemenceauju.

Wilson zanika obstoj tajnih pogojev.

WASHINGTON, 11. Listi objavljajo naslednje brzojavke, ki jo je predsednik Wilson poslal generalnemu predsedništvu tajniku in ki pravi: »V vladni obliži ni skrivnosti ne tajnosti. Obliži sem, da predložim senatu, s pridržkom da jo potrdi Zveza narodov, dodatno klavzulo, s katero se zavežemo, da takoj prisložitimo v pomoč Francoski v slučaju, če bi jo Nemčija napadla neizvzvana. S tem ne storimo nič drugega kot da pospešimo akcijo, v katero smo obvezani po pogodbi Zveze narodov.

Ententa ne dopušča nikakih razprav o mirovni pogojih.

PARIZ, 11. Sporočilo grofa Brockdorff-Rantzau o mirovni pogodbi, priobčeno nemški delegaciji, so dobila sledeči odgovori: Predstavitelji zavezniških in pridruženih jim vlad so prejeli priobčitev, vsebujejo opazke nemških pooblaščenecv k načrtu o mirovni pogodbi. Odgovarjajoč žele opomniti nemško delegacijo, da so sestavili pogoje pogodbe, imajo vedno pred očmi načela, na katerih podlagi so bila predložena premirje in razveljavljena za mir. Ne morejo dopustiti razprave o svoji pravici, da vtrajajo pri mirovni pogodbi, ki so bili bistveno formulirani samo tiste praktične nasvete, ki jih utegnejo predložiti nemški pooblaščenec. Sporočilo grofa Brockdorff-Rantzau glede Zveze narodov, je bil podan danes sledeči odgovor: Potrja se sprejem nemškega načrta za Zvezo narodov. Ta načrt bo predložen posebnemu odboru zavezniških in pridruženih jim vlad. Ko prouči novici pogodbo glede Zveze narodov, se uverijo nemški pooblaščenec, da se pripustitev novih držav ni pozabila, ampak da je izrecno predvidena v drugem paragrafu prvega člena.

Vest o odhodu nemških delegatov nerazrešena.

PARIZ, 11. »Petit Parisien« piše: Grof Henry opreka formalno vesti, da bi hotela nemška delegacija odstopati. Brockdorff-Rantzau ni nikdar pokazal namena, da bi ostavil Francijo na oduren način. Osebe, ki so v bližini predsedniške delegacije, izjavljajo, da predsednik odstopa v Weimar, da se tam porazgovori s členi vlade, ko komisija in podpredsednik za proučenje pogodbe dovrši svoje delo.

Vprašanje odškodnin in meje držav blivše monarhije.

PARIZ, 11. Clemenceau, Lloyd George, Orlando in Wilson so se sestali včeraj in so razpravljali o okrogli sveti odškodnin, ki jih bo zahtevali od Avstro-Ogrske in o razmerju, v katerem bodo nove države, nastale vsled razpada stare monarhije, morale prispevati za vzpostavitve. Petorica ministrov za zunanje stvari je odobrila sklope komisij o mejah Češko-Slovaške, Jugoslovije, Nemške Avstrije in Ogrske.

Kolonijalna pozajmla za Italijo.

PARIZ, 11. Z ozirom na kolonijalna pozajmla za Italijo sedi »Matina« da posebna komisija, sestavljena od ministrov za kolonije interesiranih držav, uredi pogoje za udelistvitev dogovora, sklenjenega dne 21. aprila 1918. »Matina« pridovala: Ni dvoma, da se doseže spazum, ki bo zadovoljil za obe strani.

Svica zahteva svezobno plovbo na Reni.

BERN, 11. Svica, kot obalna država, se hoče udeleževati pogajanj za revizijo dogovora iz leta 1768 o plovi na Reni. Zahtevala je — čim bolj podpirajo predljudni miru — vsaj enega zastopnika v komisiji za plovbo na Reni in ji hotela, da se švicarskemu pristavišču določi isti paktični in pravni položaj, kakor da jo morajo pristavišča. Svica zahteva razum tega svezobno plovbo po Reni za vse zastave do Basela, prepoved vsake zaveze v baselski dolini, razrušitev utreb in prepoved vsakih odvodov, tudi zatasnih, vodja Rena, ki bi mogli prejudicati (oškodovati) mednarodno plovbo glede načel bodočega evropskega dogovora za plovbo po rekah. Svica zahteva pripoznanje svezobnega dohoda do morja po mednarodnih plovbenih poteh, toliko večjih vojne, kolikor v onih miru.

Avstrijsko-nemška delegacija za mir.

BASEL, 11. Z Dunaja poročajo: Državni kancelar Renner bo predsedoval avstrijski delegaciji za mir, ki se poda v Saint Germain. On bo pooblaščenec in odgovoren politični načelnik Nemške Avstrije. Pooblaščenec, da določi postopanje delegatov v soglasju s splošnimi smernicami, kakor jih je sklenila narodna skupščina. Zastopnika narodne skupščine, dr. Gurtler in dr. Schönbauer bosta njegova juridična svetovalec. Temu političnemu odboru je podrejen odbor generalnih komisarijev, ki mu pripadajo pod vodstvom dra. Kleina kot namestnika ministra za zunanje stvari: sekcijski načelnik v ministrstvu za zunanje stvari Poter za juridične stvari, sekcijski načelnik Eicheng za politično sekcijo, in sekcijski načelnik Schiller za gospodarsko sekcijo. Ti štirje komisariji so vodili in dovršili pripravljala dela za mirovno konferenco in bodo določeni od Rennerja za poznanja o podrobnih vprašanjih. Legacijska svetnika Frankenstein in profesor Laun jim bosta pridružena. Konzuli Prochnik, Hlawatsch in Mascher-

stein so določeni kot tajniki. Drugi delegatje so deloma tehniki in deloma žurnalisti. Kot tehniki so določeni: za mednarodno pravo Lamachus, za vojne ujetnike general Slatin, za finance predsednik anglo-avstrijske banke Landsberger. Kot zastopniki spornih ozemelj bodo poslovali: za Češko deželni glavar Lodgmann in njegov namestnik Seiliger, za Šumaro Kliment, za sudetske pokrajine deželni glavar Freissler, za Tirolsko socialistični poslanec Abram, kršćanski socialce Schuhmacher in namestnik deželni glavar Sternbach, za Predarlško Ender. Potem se zastopniki zapadne nemške Ogrske, južne Štajerske in Koroške.

Italijanstvo Reke in potrebe slovenskega zaledja.

NEW YORK, 11. »New York World« piše, da Italijanstvo Reke ni možno zanikati, istotako pa se ne morejo zanikati tudi potrebe slovenskega in madjarskega zaledja. Ali, najti se mora kompromis. »New York Sun« piše, da Zveza narodov se ne more ustanoviti brez Italije. Zato treba najti rešitev, ki zadovolji Italijo in jo priklubi zopet za Zvezo.

Dve novi nemški not.

PARIZ, 11. »Temps« piše, da je grof Brockdorff-Rantzau poslal Clemenceauju dve novi not, katerih prva se tiče vprašanja vojnih ujetnikov, druga pa delovne zakonodaje. »Temps« pravi, da zavezniški odgovori jutri in da je bil odgovor na prvi dve not grofa Brockdorff-Rantzau sestavljen ob osebnem sodelovanju predsednika Wilsona.

Nemški odposlanci se vračajo v Nemčijo.

VERSAILLES, 11. Nemški državni svetnik Meiner, kurir Kraps in trije tajniki so zapustili Versailles in odstopali v Nemčijo.

VERSAILLES, 11. Šest članov nemške delegacije je snodi odstopalo v Nemčijo. Pričakuje se, da v kratkem odstopajo tudi grof Brockdorff-Rantzau.

Wilson ostane v Evropi do podpisa mirovne pogodbe.

PARIZ, 11. Iz Washingtona se javlja: »United Press« sporoča, da ostane Wilson v Evropi po podpisu mirovne pogodbe. Mirovna pogodba in predlog na obrambo zvezo med Francosko, Zvezniškimi državami in Anglijo se pričakuje kongresu potem, ko podpisajo Nemci mirovno pogodbo.

Wilson in reške vprašanje.

NEW YORK, 11. Dopisnik agencije »Associated Press« v Washingtonu je prejel sporočilo iz Bele kupe, v katerem se označa za izmišljeno vest iz Pariza, ki sporoča, da bi se Wilson zavezal, da prizna odstopitev Reke Italiji po letu 1923. Kakor se zdi, predsednik ni izpremenil svojega prvotnega stališča.

Avstroogrske meje določene.

PARIZ, 11. Zbor petorice ministrov zunanjih zadev je skoraj končal določitev avstrijskih meja, ter je pritril v celoti poročilo raznih komisij.

Meja Italije napram Koroški.

Včerajšnja večerna izdaja »Korrespondenca« objavlja naslednje brzojavke: »Pariz, 12. Svet petorice je prišel razpravo o mejah med Italijo in Avstrijo na Koroškem. Zdi se, da bo Italijanska meja sledila goropisni črti južno Trbiškega hriba. V celovškem okolišču bi se izvršilo ljudsko glasovanje. Zvezniška Trst-Beljak je v celoti prisojena Italiji.

Plača tajnika Zveze narodov.

PARIZ, 11. Plaća tajnika Zveze narodov bo 125.000 fr. dobival po bo še drugih 125.000 fr za pokrivanje postnih stroškov itd.

Ententa prepoveduje prodajo nemških zrakoplovov luozemstvu.

BASEL, 10. Iz Berlina poročajo: General Nudant je v imenu zavezniških in pridruženih jim vlad sporodil nemški komisiji za premirje, da je prepovedana vsaka prodaja nemških zrakoplovov luozemstvu, ter je zahteval, naj se ukrenejo odredbe, da se taka kupnja ustavi.

IZ TURCIJE.

Tatant paša sredica.

ATENE, 11. Carigralski list javlja, da je bil aretirana Talant paša.

Nemir v Egiptu.

KAIRO, 11. Uradno se poroča: Policija ni evirala dijaških skupin, ki so skušale pridržati demonstracije. Mnogoča demonstrantov je skušala prodreti v bližino predsedništvu, a so jo razgnali z batnamci. En demonstrant je bil ubit, devet drugih pa je bilo lažno poškodovanih. Aretiranih je bilo okoli 50 oseb.

IZ NEMCIJE.

Protest vrttembergške narodne skupščine.

CURIE, 11. Velika manifestacija proti mirovni pogodbi, kakor so bili predloženi nemški odposlanci v Versailles, se je vršila v vrttembergški narodni skupščini, v kateri je predsednik Keil izpregovoril govor, ki je žel vrahno odobravanje. Dejal je: »Ne moremo zopet grčiti s svojim delom, ne da bi izrazili čustev, ki nas obvladujejo. Včerajšnji dan je bil, ki nam je prejelstvo katastrofalnega pomena. Poje, ki nam jih hočejo napraviti sovražniki, občutimo kot udarec v obraz naroda, ki ga v njegovi večini ne zadeva nikakršna krivda na izbruhu vojne. Nemški narod je pripravljen popraviti storjeno škodo, kolikor je v njegovih močeh. Mirovni pogoji, naloženi nam po ententni vlasti ne odgovarjajo temeljnemu Wilsonovemu načelu. Ne prispevajo k pomirjenju narodov, pač pa nalagajo nasilnemu miru, kakor ni zani primera v zgodovini. Nemški narod noče pasti tako glo-

boko, da bi postal narod sužnjev, ki bi v bodoče moral služiti kapitalizmu in imperijalistom ententnih držav. O pravici samoodločbe narodov, ki je ena temeljnih Wilsonovih točk, ni niti sledu v mirovnih pogojih. Ne smemo izgubiti upanja, da se posreči ublažiti te strahovite pogoje. V ta namen moramo apelirati na svetovno vest, da entental narodi odvrnejo svoje vladalce od nasilne politike, ki ne more nikdar biti v blagor narodov. Toda po vtiških izza zadnje časa v Versaillesu moramo razumeti, da moramo dajati bolj kot kedaj pozabiti notranja nasprotstva, ker smo dolžni ustvariti nemškemu narodu možnost preporoda.

Kakor v Berlinu in Stuttgartu je bil tudi po vsej ostali Nemčiji vtiški velikanski, in kakor v Berlinu, se je tudi v Frankobrodu zaprla borza in prekinilo vse poslovanje za nedolgo čas. Tudi frankobrodski listi se strinjajo z berlinskimi in menijo, da je sprejem ententnih predlogov nemož, in tudi tedaj, če bi se znato izpremenili. »Druge poti ni videti,« piše Lokal Anzeiger, »kot pot zavrnitve. Nobena druga pot ni mogoča. Upati moramo, da bomo videli, kako bo vzrščal nov rod, ki naj nima samo volje, temveč tudi moč, da zlomi verige, ki uklepejajo roke nemškega naroda. Ta poguba pač ne more biti trajna, ker bi za njo prihajala nova vojna.«

»Frankfurter Zeitung« piše, da je bila svetovna zgodovina vedno svetovno sodišče, in odhod iz nje, da Clemenceaujev načrt miru ne bo mogel postati zgodovina. »Nemški narod«, pravi list, »ni edini samo z Rantzauom, temveč tudi z vlado. Bil bi bolj, da se Nemčija izroči njenim tlačiteljem: nemška vlada, ki bi podpisala, bi ne mogla ostati živa niti strinjavati niti. Diplomatski položaj nemških odposlancev pa je z druge strani zelo jase: morajo si prihraniti delo, da bi odgovarjali na točko za točko mirovne pogodbe; zadostuje, da se skličejo na štirinajstere Wilsonove točke in razkrijejo vsa protislovja. Odgovor zavezniških in pridruženih vlad bi značil torej krizo, toda najbrž ne samo za nemški narod. Posrečiti se mora, da se vrže ta pogodba pohlepnosti.«

Pripombe berlinskih listov se glase enako. Vsi se strinjajo v trditvi, da so pogoli nesprejemljivi in nemogoči. Takšen mir bi pomenjal trajno vojno. Strinjajo se tudi v napadanju Wilsonovega postopanja, katero kritizirajo kar najhujše. Ta mirovna pogodba da je velikanski moralen poraz Wilsonov.

Nemško finančno težavo.

CURIE, 11. Iz Berlina brzojavlja »Neue Zürcher Zeitung«, da so se finančne težave Nemčije poslabšale. Državna banka je morala izdati eno milijardo v zlatu za živila in sedaj ji ne ostane več kot polmrdra milijarda zlatu namram 30 milijardam krošnega papirnatega denarja. Nemški finančniki smatrajo, da po vstopitvi rednega poslovanja Nemčija ne bo mogla skori 20 ali 25 let plačati več kot eno milijardo odškodnine na leto. Mislilo se entente vlade, če mislilo na višje številke, ker bi v nemški finance morale neznožno veliko žrtvovati, da bi se mogel plačevati ta znesek. Komisija, ki ji je poverila nemška vlada, da preišče, koliko škode je povzročila Nemčija v Belgiji in na Francoskem, le menja, da ta škoda ne bo pressegala svote dvanajstih milijard.

IZ NEMŠKE AVSTRIJE.

Cena za samostojnost Nemške Avstrije.

CURIE, 11. Minister Bauer je v včerajšnji seji odseka za zunanje stvari nemško-avstrijske narodne skupščine izjavil, da je zahteval načelnik angleške vojaškega poslanstva, da bi bila ententa pripravljena priznati Nemški Avstriji teritorialne, gospodarske, finančne in politične koncesije v slučaju, da bi se Nemška Avstrija odrekla zedinjenja z Nemčijo. Te koncesije bi se nanašale na priključitev Šumara (dolej Češka in bavorska) in zapadne Ogrske (nemški Avstriji ter druge ne še določene oblike glede južnih nemških Tirolov, Spodnje Štajerske in Koroške. Med gospodarske koncesije bi se štelo olajšanje uvoza živil, sirovin itd.

Brezposelnost na Dunaju.

BASEL, 11. Z Dunaja se poroča: List »Neuer Tag« objavlja navedbo, ki stopi v kratkem v veljavo in vsebuje načrt za porazdelitev brezposelnega delavstva po industrijskih podjetjih. Na podlagi te navedbe bodo lastniki industrijskih podjetij, ki imajo zaposlenih najmanj deset delavcev, morali od 19. majnika dalje pomeniti število svojih uradnikov in delavcev za eno petino in plačevati temu osebi enako plačo, kakor je določena za ostale. Brezposelnici, ki bi zavrnili službo, ki jo jim ponudi gospodarstvenik, izgube pravico do podpore.

IZ OGRSKE.

Zastanek v operacijah proti Madžarom.

LONDON, 11. »Times« poročajo iz Budimpešte: Francozi in Srbi so na jugu zelo malo napredovali in češko prodiranje na severu ni bilo občutno. Čehi so se ustavili tri milje od Salgo-Tarjana, čigar zadnja bi odrezala madjarske boljševike od njihovega edinega važnega premoženega središča, ki jim je ostalo, in č. sama po sebi dovedla do vdale Budimpešte. Na vzhodu so Rumuni zopet zavzeli Solnok, a so se zavzpeli ob Tisi. Zavzetitev operacij navedja boljševike z zaupanjem in utrija položaj Belc Khuna.

IZ ITALIJE.

Novi državni monopol v Italiji.

RIM, 11. Vkljub vsem nasprotnim trditvam z vladne strani zatrjuje agencija Volta, da more lamčiti za točnost naslednjih informacij glede uvedbe novih državnih trgovinskih monopolov.

bi bilo lahko postalo njegovo, toda sedaj je postalo za večno nemogoče, zaslo je za večno....

»Umretil« se je oglašil v njem težek opomin obupa.

»Čemu? Kaj se je pravprav pripetilo? Saj je to le slučaj« je pomislil v času, ki mu je še preostajal.

Od zunaj je kakor toča udarjalo v vrata. Nekaj težkega so vlekli po hodniku. In naenkrat so zopet počili strelji, od okrušenega stropa je padel pesek in treščice so priletele Aladjevu v obraz, ki ga je naenkrat polila kri.

»A, tako! si je dejal s žudnim, smrtnim mirom. »Končno, če smo že tako daleč...«

Z nepremagljivo silo ga je popadle brezmejno, divje sovražstvo in planil je proti postelji, da bi vzal bombo.

»Ogenj! Tja!« je nekdo zavrnil in zdelo se mu je, kakor bi se to glasilo tik pri njegovem usesu.

Glavno ravnanstvo je izčrpano proučevalo monopol na kavo in kavne nadomestke, čaj, sladkor, petrolej, bencin, parafin ter težka in lahka mineralna olja, denaturirani spiriti, razstrelive snovi in električne žarnice. Vsi ti monopoli se uvedejo v kratkem, in je takorekoč gotovo, pravi omenjena agencija, da že tekom tega meseca. Zakonski načrti, s katerimi se uvajajo in urejajo ti monopoli, so že sestavljeni in se predložijo v odobritev ministrskemu svetu v eni prihodnji seji. Ti monopoli so bodo izvajali potom zadrž in razdeljevalci. Finančni ministar namerava odvrniti škodo, ki bi zadela Trst, ako bi se monopol na kavo celotno izvejal v Trstu, s tem, da se na noben način ne bosta vezala transnita trgovina in zopetni izvoz, ki tvori znaten del trgovine tržaškega pristanišča.

Namen abesinske misije.

RIM, 11. Včeraj je prispela v Marsiljo abesinska misija, katero spremlja francoski minister v Abdis Abehi, dr. Decipet. Podobne misije so na potu v Anglijo, ena v Italijo, kamor bo v kratkem dospela. Edin njihov namen je, da prinesejo zavezniškim vladam čestitke abesinskega dvora na zmagi ententnega orožja nad avstrijskonemškoturskim orožjem.

Boj med vojaki in karabinjerji v Neapolju.

NEAPELJ, 11. zvečer. »Resto del Carlino« poroča: Včeraj zvečer je prišlo do prave bitke med vojaki in karabinjerji na Kapuanskih vratih. V ulici Pocio je neki bersaljer sunil neko žensko v spremstvu nekega mladeniča, ki je nato protestiral. Med dvema je nastal takšen kreg, da se je moral vmešati neki policijski agent v civilu. Ko je leta videl, da ne opravi ničesar, je pozval bersaljerja in mladeniča, da se podata žnjim na bližnji policijski urad. Medtem so prisločili na pomoč bersaljerji neki vojaki, a mladeniču njegovi tovariši, ter so to trojko okoličili. Vojaki so zahtevali, naj se bersaljer izpusti, a ker se je agent protivil, je se nekdo sunil z nožem v hrbet. Priteklo je še nekaj agentov, toda morali so se umakniti, ker so vojaki potegnili bajonete in pistole ter začeli prodirati proti karabinjerjski vojsnici, pred katero se nahajal več jarkov. Vojaki so napravili strelske järke in odprli pekleni ostenj proti oknom vojašnice. Karabinjerji so odgovorili tudi z ognjem. Nastala je v miru prava vojna bitka. Največ so trpeli mimoidoči, med katerimi je bilo veliko ranjenih. Končno so prihitele na pomoč karabinjerji nekatere stotnije 39. pešpolka, ki so vojake razorožile in aretirale. Nekaj časa potem so spravili v mestne bolnišnice več kot 20 ranjenecv, med temi nekaj agentov in enega težko ranjenega karabinjerja. General Biancardi se je podal v vojašnico in ukazal strogo preiskavo. V noči so veliki oseb aretirali. Tudi general Ameglio, obveščen o hudem dogledu, je vpeljal preiskavo.

Izročitev Viljema.

PARIZ, 11. »Temps« objavlja nito zozemškega poslanstva v Parizu, v kateri se pravi, da se izročitev blivšega nemškega cesarja doslej še ni niti zahtevala.

RIM, 12. Iz Pariza se brzojavlja »Tribuna«, da je nizozemska vlada sklenila izročiti blivšega nemškega cesarja zavezniškom.

Nikola, blivši črnogorski kralj, v Rapallu.

RAPALLO 11. Dospel je semkaj črnogorski kralj Nikola pod strogim inkognito. Popolnoma je odkrval od hude bolezni v minuli zimi v Parizu. Starega monarha, katerega spremlja omejeno število sorodnikov in dostojanstvenikov, so prebivalstvo in oblasti sprejete z velikimi simpatijami. Pričakuje se tudi kraljica Jelena s kraljičinami Jolando in Mafaldo, ki pridejo na obisk častnemu očetu in dedu.

Nemški narod in vzroki njegovega pada.

Narod nemški je globoko ponižan. Vsak hip, ob vsaki priliki, ob vsakem koraku, ob vsaki izjavi njegovih želja, dajejo na mirovni konferenci občutiti, da njegovi zastopniki nimajo ničesar zahtevati, da niso dopuščena nobena pogajanja žnjimi o pogojih, ki so jih zmagovalci-zavezniški določili za sklep miru z Nemčijo. Zastopnikom nemškega naroda ni dana nobena druga beseda, nego, da odgovore: ali sprejmemo določene pogoje, ali jih ne sprejemamo! Saj je predsednik konference Clemenceau v svojem nagovoru v otvoritveni seji v Versaillesu izgovoril trdo, suho, neizprosno besedo: prišel je čas težkega obračuna, a mi smo si morali z neizmernimi žrtvami izvozovati možnost, da vam danes — narekujemo!

Tak je bil smisel sporočila predsednika nemškemu delegatom v onem slovesnem in zgodovinsko-znamenitem trenutku!

Nobenih pogajanj da ne bo v mirovni pogojih samih, ki se nalože Nemčiji; k večjemu le o načinih njih izvedbe. In isti nemški delegati, zastopniki 70 milijonskega naroda, še nedavno tako ponosnega, tako samozvestnega naroda, so upadli lic, strli do globine duš, sprejeli ti isti usodni dokument, ki ga proučujejo sedaj in izjavljajo, da ne mislijo ogorčeno bežati s konference, marveč, da hočejo poizkusiti vse možno, da se pogoji vsaj ublažijo toliko, da jih bo mogel nemški narod sprejeti, ne da bi bila pregloboko zadeta njegova narodna čast in ne da bi ga ti pogoji pahnili v gospodarsko in politično suženjstvo.

Narod, ki je hotel biti gospodovalec sveta, ki ni dajal pardona nikomur, ki se je stavljaj njegovim gigantskim načrtom na pot, ki mu je hotel prestrigati njegove poti do velikih ciljev, ki je vedno zatrjeval svetu, da se ne boji nikogar, ker je njegova moč — militarna, politična in gospodarska nepremagljiva: ta narod mora danes, četudi s škripajočimi zobmi in krčevito stisnjeno pestjo, prositi vsaj malega delca na določanju svoje lastne usode; ne ve si pomoči drugače, nego da apelira na — pravčnost! Na pravčnost, ki je ni hotel nikdar poznati napram nikomur!

Globok je padec tega naroda vsled poraza v vojni, ki je sam hotel in sam izzval. Ponizan je, kakor ne more biti bolj ponižan tak ponosen narod. Ni čudo torej, da se mnogim zdi nerazrešljiva zagonetka, kako je mogel ta narod, ki je sedaj tako skromen, ki sedaj govori milo besedo o enaki pravici, o miru, o spravi, o bratstvu, o

enakosti vseh narodov: kako je mogel ta narod biti nekdan tako oduren, tako neodnjenljiv in nespravljiv. Govori se, da mu je bila ta oholost v krvi, prirojena, da je bila karakterna poteza njegovega duševnega razpoloženja; da sploh ni mogel biti drugačen. Ta sodba o nemškem narodu je opravičena. Toda ni izčrpana. Ne daje nam popolnega pojasnila, zakaj je bil ta narod tak, zakaj se je kazal vsemu svetu le od strani, ki so mu nakopale mržnjo vsega sveta.

Res je: gospodstvaželnost je v njegovem bitstvu. Ali to grdo, omraženo svojstvo mu ni samo prirojeno, ampak mu je bilo tudi privzgojeno. Deloma je podedovano, herediterno; po velikem delu pa tudi produkt sistematične, že od Friderika »Velikega« slovite — pruske vzgoje, ki je bila tudi v zadnjem pruskem kralju in obenem cesarju velike Nemčije, sedanjem prognancu Viljemu, posebejblana do njenih skrajnih viškov in v najodurnejih oblikah. Tiste vzgoje, ki je imela svojega najizrazitejšega predstavitelja in svojo glavno oporo v pruskem militarizmu. Ta militariški duh je tako pokvaril nemški narod, da si je pridobil pred svetom žalostni sloves, da ga ni drugega naroda, ki bi ne ob toliki inteligenci in toliki samozvesti puščal — tako kričeče protislovje! — tako zaslužiti! Ni ga naroda in ga ne bo — v svetu novih zmagujočih idej še manje, nego doslej — ki bi se dal tako reglementirati in disciplinirati, kakor se je dajal nemški narod. Slep se je pokoril vsemu, kar je prihajalo od zgoraj; a tam »gori« je vladal neizprosni militarizem, je gospodovala sablja. Vsa duševno življenje nemškega naroda je slonelo na — kanonih, je dobivalo smernice od vojaških ukazov. Vse to življenje se je zdelo ena sama, vseobsegajoča velika vojaščina...

Res je: ta pruski militarični duh je dovel nemški narod do nečuvnih vspehov, do ogromne moči, ali v svojih posledicah je vendar pogubil državo, strmoglavil njega nositelje in pahnil narodo v najstrašnejšo nesrečo. Kako je prišlo to? Ker ga je ta militarizem moralno spasil, duševno pokvaril tako, da je prišel na glas naroda z veliko inteligenco uma, ali brez vsake inteligence srca! A kdor ne more čutiti blago, ta ne more biti pravičen! Izgubila vsak smisel za pravico drugih. Postaja domišljav, oduren, ki nima nikakega merila za pravilno ocenjevanje svoje in moči drugih! In to ga zavraja v vratolomne načrte!

Nemškemu narodu je bila privzgojena vera, da je ni moči na svetu, ki bi se mu mogla uspešno upirati. Danes vidimo na konferenci v Parizu, kako kriva je bila ta vera. Nemci so bili uverjeni, da so nepremagljivi; danes so poraženi — strašno poraženi: ponižani in trepetajo v strahu radi bodočnosti svojega naroda. Ne mislijo več na gospodstvo nad svetom, marveč morajo apelirati na pravčnost, da bi si zagotovili — življenje!

Kazen je res strašna. Na vseh narodih pa je, da uvažujejo potk, ki ga bo dajala zgodovina vzrokov pada nemškega naroda. Ta zgodovina govori: Ne precenjuj sebe in svoje moči! Ne podcenjuj moči drugih! Ne ustvarjaj si sovražnikov, marveč išči si prijatelje! Bodi pravičen vsem, če hočeš, da bodo drugi tebi pravični! Minoli so časi, ko so mogli narodi graditi svojo veličino na slabih in topovih! Prišli so novi časi, z novimi idejami, novimi ljudmi! Nastopajo časi, ko si narodi ne bodo mogli množiti moči s krvavimi zavojevanji o zemelji, tudi ne s spletanjem perfidne kabinete diplomacije, izogibajoče se luči dneva; marveč s pridobivanjem čustev, simpatij, src drugih narodov! Ni sovraštvo pot, ki bo vodila doslej narode do sreče, ampak le prijateljstvo pri tistih, od katerih hočemo kaj dobivati, modro medsebojno cenjenje. Niso več časi gospodstva drugega na drugim, ampak soživljenja na podlagi spoštovanja medsebojnih pravic in stremljenja.

Tega nauka ni poznal nemški narod. Zato je — padel. In če tudi možje, zbrani sedaj v Versaillesu, ne bodo

